

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΣΑΡΑΣ ΜΠΕΡΝΑΡ

(Από τα αόπομνημευμάτα της μεγάλης τραγουδίστριας Σάρας Μπερνάρ.)

ΠΟ τις 22 Αυγούστου του 1917 ως τις 14 Οκτωβρίου του 1918 έκανα μια θριαμβευτική περιοδεία σε ένενήντα ένα πόλεις της Αμερικής. Έπαιτα ξαναγνώρισα στη Νέα Υόρκη, για να πάρουμε το υπερωκεάνειο που θα μας έφερνε πίσω στην Ευρώπη.

Τό ταξίδι, τρομερά επικίνδυνο εκείνη την εποχή, γιατί η θάλασσα ήταν γεμάτη υποβρύχια, δεν μάς παρουσίασε, ευτυχώς κανένα άτυχο. Η γιαγιά μου, η Σάρα Μπερνάρ, είχε πάντα στη διάθεσή της τέσσερες γερούς ναύτες για να τη σώσουν, σε περίπτωση που θα μάς τορπίλιζαν. Έτσι λοιπόν φτάσαμε στις 11 Νοεμβρίου στο Μπρονξ, όπου είδαμε τις προκομάες του γεμάτου κόσμου, ξεχλωμάτο έκαν άνεξήγητο για μάς ένθουσα-

προμηθευτή της. Ύστερα όμως από μιιά ώρα, η γιαγιά μου είχε ανακτήσει τό κέφι της και γελούσε ήλιο τον κόσμο.

Σ' όλη της τή ζωή ή Σάρα Μπερνάρ είχε γύρω της παράξενους και έκκεντρικούς άνθρώπους. Έλεγε πως τρώγαμε κοντά της τους τρελλούς και, μά την αλήθεια, είχε δίκιο. Ο γραμματέας της ήταν ένας νέος που λάτρευε τή μουσική και που δέν συγχωρούσε ποτέ ένα μεγάλο σφάλμα τής γιαγιάς μου: κατά τή γνώμη του ή Σάρα Μπερνάρ έπρεπε να γίνη μεγάλη αίσδος κι' όχι μεγάλη ήθοποιός. Κάθε μέρα, ό παλαβός αυτός γραμματέας αναστέναζε με πίκρα κι' έλεγε τής γιαγιάς μου:

— Κυρία μου!.. Κυρία μου!.. Γιατί να καταστρέψετε μιιά όμορφη καριέρα!

Τι αίσδος που θά γινάσσετε!..

Η Σάρα Μπερνάρ, όταν είχε κέφι, γελούσε και τόν άφινε να κάνει αυτά τή καθημερινά παρόπονά του. Μά όταν δέν ήταν στά καλά της άρπαιζε ό,τι ευρισκε μπροστά της, ένα μαστούδι, ένα ψαλίδι ή και μιιά μακρυά καρφίτσα τών μαλλιών και τόν φοβρίζε δει θά τόν σκοτώση!..

Ένας άλλος από τούς γραμματέας τής ήταν τρομερός φαγάς. Μόλις έφτανε τό μεσημέρι, τή παρατούζε όλα στη μέση και τό έβραζε στά ποδια σαν τρελλός για να πών να φαή.

Πολλοί θαυμαστί έώρα τής γιαγιάς μου τής έγραφαν άπιστευτα γράμματα. Άλλοι τής έκμισοτηρούσαν ότι ήθελεν να σκοτωθών για χάρι της και άλλοι πάλι ότι ήθελεν... να τή σκοτώσουν! Καμμιά φορά όμως κι' εκείνοι που έλιθμοσαν να σκοτωθών για χάρι της ήθελεν πρώτα... να τή σκοτώσουν! Αλλά τή γράμματα όμως στενοχωρούσαν πολύ τή Σάρα Μπερνάρ, γιατί κατά βάθος είχε μιιά αξιοθαύμαστη άπλόητητα και μιιά δίχως όρια καλωσύνη.

Ένα άλλο παράξενο χαρακτηριστικό τής γιαγιάς μου ήταν ή προληψις της. Η Σάρα Μπερνάρ ήταν τρομερά προληπτική. Και τό περιεργό εινε ότι σε κάθε χώρα που πήγαινε φροντίζε άμέσως να μαθαίνη τις προληψιες που είχε ό κόσμος έκει πέρα, για να προφυλάσσεται καλύτερα από τή γρουσοσύνη.

Θυμάμαι πολύ καί' ότι μιιά μέρα με μάλωσε με μεγάλη αδύτηρότητα γιατί τή έκανα να κυταξή τό φεγγάρι από τ' άστισέρα.

Η γιαγιά μου, τό 1920 έπαιξε σε θέατρο που έχει σήμερα τ' όνομά της μιιά τραγωδία με θριαμβευτική έπιτυχία. Αυτή ήταν ή τελευτία της. Η Σάρα Μπερνάρ έκεινη τή επόχη ήταν 79 έτων. Κι' όμως, όταν στην «Αθάλεια» φώναζε:

— Ούρανοι, άξοδοτε τή φωνή μου!..

«Ομοι οι θεαταί παρακολούθουν με άγωνία τό παίζιμό της.»

αιό. Σέ λίγο όμως καταλάβαμε γιατί έκαναν αυτοί οι άνθρώποι σαν τρελλοί. Χιλιάδες φωνές άντηρούσαν:

— Η Άνα σοχή!.. Η Άνα σοχή!..

Ο πόλεμος είχε τελειώσει. Η γιαγιά μου άκάρωσε από τή συγκίνηση. Πολλοί από τούς συνταξιδιώτες μας έβλεπαν σαν μικρά παιδιά. Τή στιγμή που έβλεπαν στην καρδιά της γιαγιάς μου, ένας όμορφος κύριος όμορως ξαφνικά, τή έαφριζε με τρυφερότητα στην άγκαλιά του και τής ελε:

— Μαριά, τελείωσε ό πόλεμος!..

— Ήταν ό γυός της.

Τά χρόνια 1919 και 1920 πέρασαν μ' ένα άπερίγραπτο πυρετό, με μιιά θύελλα παραφροσύνης. Ο κόσμος που είχε πολεμήσει ήθελε να ξεχάσει τήν έπιταυτική ζωή τού χαρακόματος.

Τόν Σεπτέμβριο τού 1919 ή Σάρα Μπερνάρ συλλογίσθηκε πως έπρεπε πάλι να έργασθ. Η ζωή ήταν άκριβη και δέν έπρεπε κανείς να χάνη άδεια τόν καιρό του. Έκανε λοιπόν μερικές διαλέξεις στην Έλβετία κι' ύστερα ξαναγύρισε από Παρίσι.

Έδώ πέρα όμως θά ήθελα ν' άνοιξω μιιά παρένθεση, για να σας πώ μερικά πράγματα για τόν χαρακτήρα της Σάρας Μπερνάρ, που τά ακόμα γνωρισμάτα του ήταν ή καλωσύνη, ή ελιξινεία και ή πρωτοτυπία.

Τό 1920 λοιπόν παρακολούθοος μιιά πολύ κακή έκτέλεσι σ' ένα Παρισινό θέατρο κι' όσως, ήταν στενοχωρημένη, έγινε ξαφνικά άφανη από τή μικρή έξοδο τών ήθοποιών. Έκει πέρα όμως ένα πλήθος κόσμου περίμενε τούς ήθοποιούς.

— Ώ, γιατί περιμένει τόσος κόσμος τούς ήθοποιούς; ρώτησε τότε ένας φίλος τής Σάρας.

— Για να τούς σκοτώση! τού άπάντησε ή Σάρα Μπερνάρ.

Η πρωτοτυπία της και ή έκκεντρικότητα της τήν έκαναν περιζήτητη. Ήταν πάντα ή πιό έπιθυμη κι' ή πιό πνευματώδης άρ' όλους τούς καλεσμένους. Έρχομε μ' ένα κομικό τρόπο τά πρόσωπα και τά πράγματα κι' έτσι δέν στενοχωρούσαν ποτέ κανείς μαζί της.

Άλλοτε όμως τήν έπιαναν άγριοι θυμοί κι' αυτές τις στιγμές όμοιογύ πως τήν φοβόσαν. Όταν ή γιαγιά μου έβότανε με κανέναν, άρπαιζε ό,τι ευρισκε μπροστά της και τό πετούσε στο κεφάλι του. Μιά μέρα λοιπόν ξεσφεδώνισε ένα μικρό αγγαλιατάκι τού Ναπολέοντος πάνω σ' έναν ένοχλητικό προμηθευτή της. Ο άνθρώπος αυτός τρομοκρατήθηκε τόσο, όστε μόλις έφτασε λαχανισμένος στο κάτω μέρος τής σκάλας, λιποθύμησε ξαφνικά και σοριάσθηκε πίσω από τήν πόρτα άναίσθητος.

Η Σάρα Μπερνάρ, μπροστά σ' αυτόν τόν άπερίγραπτο φόβο του έστάσε σ' ένα σαφ' αστικό γέλιο και γυρίζοντας στον γραμματέα της ελε:

— Φίλε μου, καθώς βλέπεις ό Ναπολέων ξεκόλουθει να νική! Κι' ή ίδού ή απόδειξι!..

Και τού έδειξε τόν λιποθύμο

Η Σάρα Μπερνάρ

Τόν Αυγούστο του 1922, ή γιαγιά μου υπέγραφε ένα συμβόλαιο με μιιά μεγάλη κινηματογραφική εταιρία τού Χόλλυγουντ για να γυρίση τόν «Λεϊδεια». Έπειδή όμως ήταν άρρωστη εκείνο τό καλοκαίρι τό μέγαρό της στο βουεβάρτο Πεδέρ μεταγοφώθηκε σε κινηματογραφικό στούντιο, με πελώρους προβολείς κι' ένα σωρό παράξενα μηχανήματα. Η γιαγιά μου όστόσο δέν είχε αναλάβει τελείως από τήν άρρώστια της κι' έτσι, πρώτη έκεινη δέν ήταν ετοιμαστημένη από τό παίξιμό της.

Τό Φεβρουάριο τέλος άναγκάστηκε να παρατήση τόν κινηματογόφο και να πέση στο κρεβάτι, άρ' όπου δέν έπρόκειτο πια να σηκωθή.

Στίν άρχη, παρ' όλη τήν ούραμία της και τή 79 τής χρόνια, κανείς δέν κατάλαβε ότι πλησίαζε τό τέλος της. Οι γιατροί που τήν εξέτασαν άκομα μιιά φορά, βρήκαν πως λειτουργούσε μονάχα τό ένα της νεφρό.

Η γιαγιά μου, ύστερα από λίγες μέρες, είδε πως χειρότερος ή κατάστασίς της και κατάλαβε πως ήταν χαμένη. Μά ποτέ δέν τήν είχε φοβίσει ό θάνατος.

Στις 20 Μαρτίου, οι γιατροί έπιαν στον πατέρα μου, ότι δέν υπήρχε πια καμμιά έλπίς. Η άναπνοή της γιαγιάς μου γινόταν όλο και πιό δύσκολη κι' ή αδυναμία της χειρότερουε τήν κατάστασί της.

Στις 24 τό βράδυ ή Σάρα Μπερνάρ ζήτησε ένα παγοτό. Θυμάμαι

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΤΟΧΟΛΑΓΟΥΝΤ ΚΑΙ ΣΤΑ ΑΛΛΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Η ΖΩΗ, ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ, Η ΑΠΙΣΤΙΑΣ, ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΖΥΓΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ

(Ειδήσεις, πληροφορίες, κριτικολογία)

Η Σιμόν-Σιμόν που βρίσκεται σήμερα στο Χόλλυγουντ έχει βρήει το διαβολό της από τις διάσημες «βεντέτες». Όλες τους «ένοσούν» να την εκδικηθούν για την καταπληκτική επιτυχία που έχει στους ολόγους του άθωου κοριτσιού. Και με τρομερό πείσιμα βάλθηκαν να την παρασύρουν στις πιο άκατανόμαστες περιπέτειες, για να την διασύρουν στο άμεσο κοινωνικό κοινό, το οποίο την λατρεύει. Είναι δε άγανταστα τα μέσα που μεταχειρίζονται. Έχουν επιστρατεύσει τους γοητευτικότερους «ζιγκολό» και τους πληρώσαν υψικά ποσά για να δημιουργούν στην χαριτωμένη «βεντέτα» διάφορα σκάνδαλα. Η δυστυχισμένη πρωταγωνίστρια της «Λίμνης των κυριών» έχει τρομοκρατηθεί. Δεν τολμάει να βγει μόνη από το σπίτι της, μα ούτε ακόμη και με τη συνοδεία των φίλων της. Εδύγησε ότι μόλις διετύχασε το παράπονό της από τους δημοσιογράφους, έγινε τόσο θάρσος ώστε όπως διαβιβάται ένας άρχιγκάκερ που την έχει ερωτευθεί δήλωσε ότι την παίρνει υπό την προστασία του. Αν αληθεύει αυτή η είδηση ασφαλώς την έχουν πολύ άσχημα οι έχθροι της Σιμόν Σιμόν, γιατί η συμμορία του «προστάτου» της, είναι από τις πιο επικίνδυνες.

Ένοσείται ότι κανείς δεν μπορούσε να φαντασθεί ποτέ ότι η πιο άθωα «βεντέτα» θα γινόταν μια μέρα φίλη ενός επικίνδυνου λοποδότη!

Μά ο άρχιγκάκερ, εδώ που το λέμε, είναι υπερβολικά ευγενικός. Δεν θέλησε καθόλου να την ενοχλήσει. Της τηλεφώνησε μόνο μία φορά για να της πη ότι την παίρνει υπό την προστασία του και δεν την άπαξόλησε πια. Όσοσο έχει κινητοποιήσει όλη τη συμμορία του για λογαριασμό της. Και δεν ζήτησε κανένα αντίλαγμα γι' αυτές τις υπηρεσίες του.

Μου άρεσε ο τίτλος, λέει στους φίλους τ.υ. ότι είναι «προστάτης» της Σιμόν. Σας δίνω το λόγο μου ότι ποτέ δεν θα της ζήτησω να με γυρίσει κι' από κοντά.

Μά η όμορφη «βεντέτα» έχει αναγκινήσει ήδη τόσο από αυτές τις φροντίδες του ώστε ζήτησε πληροφορίες για το άτομο του και γρήγορα θα τον καλέσει στη βίλλα της για να του προσφέρει ένα κοκταϊλ.

Όσοσο όλη αυτή η ιστορία εινε βέβαια μεγάλη ρεκλάμα για τη Σιμόν.

Εινε πολύ της... μόδας σήμερα τα μούβιτον από την ζωή της Αθηναίας. Γι' αυτό το λόγο ένα σορό Αμερικανικό όπερατζό έχο... καταλάσει την 'Αδδης Αμπέρινα και με την άδεια φυσικά του αυτοκράτορος, άπαθανάτιζον την καθημερινή ζωή των Αθηναίων, τους ερωτές τους και τα μαγευτικά τοπία της χώρας τους. Ήδη μερικές τέτοιες ταινίες άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους στα κινηματοθέατρα της Εδρώπης.

Κι' ο κόσμος μένει κατάπληκτος, γιατί βλέπει ότι η διάφορες περιγραφές των έξερευνητών της Αμερικικής δεν ίνε φαντασία αλλά ή πιο χειροπιαστή πραγματικότητα.

Ο κινηματογράφος στην Ιρλανδία σημείωσε τελευταίως άλματικές προόδους, πράγμα που προκαλεί το διεθνές ενδιαφέρον. Ένα από τα τελευταία Ιρλανδικά φιλμ εινε και το έργο «Αιλν Κιλλάρνευ» το οποίο θα προβληθεί έφετος στα διάφορα κινηματοθέατρα.

Πώς έτρεξα γρήγορα και της έφερα το παγωτό που ήθελε από ένα τροχαροπλάστη. Η γιαγιά μου μ' ευχαρίστησε τότε με τόσο γλυκό τρόπο, ώστε έξεπασα σε κλάματα.

Στις 25 Μαρτίου, ο πατέρας μου έφερε τον παπά. Η γιαγιά μου δεν μπορούσε πια ν' άνοιξη τα μάτια της. Ούτε μιλούσε. Μετέλαβε και για μία στιγμή κούταξε τον παπά, από τα μισανοιγμένα βλέφαρά της.

Έκεινο το βράδυ ξενύχτησα με την αδελφή μου κοντά της. Από καιρό σε καιρό έβρεχα με λίγο νερό τα στεγνά χείλη της γιαγιάς μου. Κατά τα μεσάνυχτα άνοιξα το παράθυρο για ν' άερισω λίγο το δωμάτιο. Απέναντι, σ' ένα πάγκο του βουλεβάρτου καθόντουσαν πέντε άνθρωποι με σηκωμένο το γιακά, γιατί έκανε κρύο: ήσαν δημοσιογράφοι. Και περίμεναν...

Μά ή γιαγιά μου κράτησε ως την άλλη μέρα το βράδυ. Κατά τις επτά, το βράδυ, ή αδελφή μου, μου έιπε σε μία στιγμή να προσέξω την άναπνοή της γιαγιάς. Ήταν δύσκολη και γρήγορη. Έβαλα τότε το χέρι μου στην καρδιά της κ' ένοιωσα τρεις τέσσερες παλμούς αδύνατους κι' άξαφνα... τίποτε!

Η καρδιά της Σάρας Μπερνάρ είχε σταματήσει. Ο δόκτωρ Μαρό τότε άνοιξε το παράθυρο και έιπε στους δημοσιογράφους:

— Η κυρία Σάρα Μπερνάρ πέθανε, κύριοι! Έγώ κι' ή αδελφή μου κλείγαμε γονατιστές στο προσκέφαλό της. Έτσι πέθανε ή γιαγιά μου που ήταν ή μεγαλύτερη τραγωδός της εποχής μας.

Η Μίγκ Λεμονιέ.

Η Μαρί Μπέλ έχει άτεραντη καλωσύνη. Φαντασθήτε ότι άπαντούσε, ως προχθές, μόνη της στα τηλεφωνήματα των θαυμαστών της, οι όποιοι της τηλεφωνούσαν στο σπίτι της. Το μέγαρο όμως της Μαρί Μπέλ, στην όδο Ραυμόντ, δεν άργησε να μεταβληθί σε... τηλεφωνικό κέντρο, γιατί τελευταίως είχαν έξαιρετικά πληθυνθί τα τηλεφωνήματα. Και ή χαριτωμένη «βεντέτα» άναγκάστηκε να παραιτηθί από αυτή την άσχολία της και ν' άφήσει τις γραμματείς της να τ' άβγάλουν πέρα με τους θαυμαστές της.

Ένας άλλος πάλι «άστερας», που πληρώνει ακριβά την άγάπη των θαυμαστών του, εινε ο Άμπέρ Πρεζάν. Έχει διαρκώς ποσοκέφαλο, γιατί ένοσεί να τις δέχεται όλες αυτές και να συζητά μαζί τους, άγνοώντας φαίνεται ότι ή γυναίκες ξέρουν να παρατείνουν μία συζήτηση ενός λεπτού σε μία ολόκληρη ώρα!...

Ο Λεόν Περρέ, καθώς γράφουν τα κινηματογραφικά περιοδικά της Εδρώπης, υπέκυψε στο μοιραίο ύστερα από μία όδυνηρή ασθένεια. Ο παλιώνιστος ήθοποιός έπρόκειτο να «γυρίσει» το «Καίνιγκσμαργκ», και το όποιο είχαν μετακληθί ειδικοί από την Αμερικική ή Έλίσσα Λάνδι και ο Τζόν Λόντγκε.

Η γοητευτική «βεντέτα» του Εδρωπαϊκού κινηματογράφου, ή Μίγκ Λεμονιέ περνάει τις «διακοπές» της παίζοντας με το κάρτα, κάνοντας σπόρ και τρέχοντας με την περίφημη «μουτζακίτι» τρισίς ώμορφες «πλάς» της: Κιανής Ακτής. Ένοσείται ότι ένα πλήθος θαυμαστών την πολιορκεί καθημερινώς. Αλλά ή Μίγκ Λεμονιέ δεν σιτοζίζεται για τον έρωτα. Έκεινο που την ενδιαφέρει εινε ή άναπαυσις της και δεν την θυσιάζει, τουλάχιστον από το καιρό, ούτε για την πιο τρυφερή έξορρολήσι.

— Έδώ ήρθα ν' άναπαυθώ, δηλώνει στους φίλους της. Θέλω να χωρώ τον ήλιο και τη θάλασσα. Μην είσαστε λοιπόν τόσο κακοί ώστε να με στενοχωρήτε με τις φιλοφρονήσεις σας. Γι' αυτό σας παρακαλώ να ξεχάσετε ότι είμαι γυναίκα και να πάψετε να μ' έρωτεύεσθε.

Μά οι θαυμαστές της δεν παίρνουν από λόγια. Κι' έξακολουθούν να ύποφέρουν και να την «πολιορκών».

Ο Νοέλ Νοέλ εινε ένας από τους διάσημους «μεταμορφω άς» του κινηματογράφου. Κατορθώνει με τό μακιγιάζ να αλλάξει τόσο τη φυσιογνωμία του, ώστε να γίνεται άγνώριστος. Δηγούνται μάλιστα ότι πολλές φορές έχει κερδίσει ένα σορό στοιχή, ματα γιατί κατάφερε να μνή τον άναγνωρίσουν κι'ότι πιο στενοί φίλοι του.

Η Τζίνα Μαλό, ή Ιρλανδέσα πρωταγωνίστρια του «Αιλν Κιλλάρνευ» εινε μία από τις πιο γλυκείες και τις πιο όμορφες «βεντέτες» της Εδρώπης. Γρήγορα δε θα κατακτήσει τη συμπάθεια των φίλων του κινηματογράφου.

Η Ρενέ Σαιν - Σέρ και ο Άνθρ Γκαρά τελειώνουν τώρα μία νέα δημιουργία τους που έχει τίτλο «Γιά Ένα Φιλμ». Πρόκειται για ένα από τα πιο όμορφα φιλμ της έφετηνής παραγωγής.

Η γήρσα Μπεργκιτέ Χέλι πρωταγωνιστεί ήδη σ' ένα νέο έργο της, τον «Χωρισμό των Φελών» του όποιοι ή ύπόθεση εκτυλίσσεται γύρω από τον άγώνα των λευκών και των χρωματιστών λαών της γής.

Ο Μιλτόν ο άσύγκριτος βασιλιάς του γέλιου «γυρίζει» ένα φιλμ που θα... χαλάσει κόσμο, καθώς βεβαιώνει ο ίδιος.

ΛΥΖΙΑΝΑ ΣΑΡΑ - ΜΠΕΡΝΑΡ